

СТАНОВИЩЕ

ЗА КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

от проф. д-р Мартин Венец Димитров

Катедра „Предпродукция и продукция“

Факултет „Екранни изкуства“ при НАТФИЗ „Кр. Сарафов“,

за конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство“, научна специалност „Филмов и телевизионен дизайн“, обявен в „Държавен вестник“, бр. 42 от 08.05.2026 г., за нуждите на Факултет „Екранни изкуства“.

Настоящото становище е изготвено въз основа на представените от кандидатите документи, научни трудове, художествени произведения, авторски справки за приносите, публикации и доказателства за преподавателската им дейност.

В конкурса са представени кандидатурите на д-р Бояна Любомирова Бъчварова и д-р Петко Цветозаров Якимов. И двамата кандидати имат необходимото образование, докторска степен, професионален опит и преподавателска практика в сферата на визуалните и екранните изкуства. Представените материали свидетелстват за активна художественотворческа, научноизследователска и педагогическа дейност.

При оценяването на кандидатурите от значение е конкретният профил на конкурса. Академичната длъжност е по специалност „Филмов и телевизионен дизайн“ и е предназначена за Факултет „Екранни изкуства“. Поради това при сравнителната оценка следва да бъдат отчетени едновременно научната продукция, художествената практика, преподавателският опит и характерът на реалния професионален принос към специалността.

I. Д-Р БОЯНА ЛЮБОМИРОВА БЪЧВАРОВА

Д-р Бояна Бъчварова има ясно оформен професионален профил, свързан със сценографията, филмовия дизайн, театралното пространство и използването на съвременни технологии във визуалното изграждане на сценичната и екранната среда.

Професионалното ѝ развитие показва последователна връзка между художествената практика, научната работа и преподаването. Нейната практика включва кино, театър, музикални видеоклипове, мултимедийни форми и работа с различни типове визуална среда. Общото между тези дейности е стабилното отношение към пространството като основен носител на образ, атмосфера и драматургичен смисъл.

След защитата на докторската си дисертация „Мултимедията в пространството на театъра: пресечна точка на изкуството и технологиите“ през 2019 г. научните ѝ интереси продължават в публикации, посветени на съвременните технологии, текста за театър, дигиталните пространства и отношенията между сценография и екран. Сред тях са

„Съвременните технологии като повод за (пре)осмисляне на театралния текст“, „Бялото платно в черната кутия. Екранът като част от сценографското решение“, „Съвременните технологии и текстът за театър“ и „Дигиталните пространства на съвременната сценография“.

Научният принос на д-р Бъчварова се откроява в изследването на дигиталните технологии като част от художествената структура на сценичното пространство, в разглеждането на екрана като активен компонент на визуалната среда и в изследването на връзката между текст, пространство, изображение и технология.

Тези проблеми получават практическо продължение в публикацията „Designing The Elevator: A Practice Based Approach to Set Construction and Filmmaking“, включена в изданието „Perspectives on Production Design: Practice, Education and Analysis“ на University of Westminster Press. Материалът анализира конкретен учебен и производствен процес, свързан с проектирането и изграждането на снимачен декор, и показва възможността обучението да бъде организирано чрез реален производствен опит.

Художественотворческата дейност заема основно място в кандидатурата на д-р Бъчварова. Представените за конкурса филмови реализации са „Заведи ме вкъщи“, „И това е за тази Коледа“ и „ЕВА“. В тези произведения нейният принос като главен художник е свързан с разработването на визуалната концепция, изграждането на декори, трансформацията на реални локации, графичната среда, реквизита и костюма.

Показателен е филмът „Заведи ме вкъщи“ в който художественото решение е изградено около отношението между публичния образ и личният свят на персонажите. Телевизионното студио, рекламната среда и медиите създават видимия свят на успеха, докато техническите помещения, зоните зад декора и личните пространства разкриват друга страна на същия свят. По този начин средата се превръща в характеристика на героя и участва в развитието на повествованието. В авторската си справка д-р Бъчварова определя като основна задача „изграждането на убедителен и разпознаваем свят, който да подкрепя повествованието“. Същинска част от работата е графичната среда на филма. Телевизионни графики, рекламни материали, плакати, билбордове, опаковки и други визуални елементи са интегрирани в художествения свят и участват в изграждането на социалния контекст на историята.

В „И това е за тази Коледа“ визуалният език е концентриран около темата за отсъствието и паметта. Домът се превръща в пространство на липсващото присъствие, а предметите и архитектурните елементи съхраняват следите от предишен живот.

В „ЕВА“ се работи с изцяло студийна среда и изгражда визуална система чрез черно-белия образ, контраста, текстурата, минимализъм и различни пространствени ситуации, които функционират като образи на паметта.

Извън филмовите проекти д-р Бъчварова развива активна практика и в музикалния видеоклип. В „Rusty Fall“ изгражда експресивна визуална среда чрез взаимодействието между тяло, материали и текстури. В „RUN“ създава минималистично студийно пространство около специално проектирана кубична конструкция, като композицията, движенията на камерата и светлината определят характера на образа.

Интересен професионален резултат е „KING KONG“, 2024г., мултимедийна видео-инсталация, реализирана за спектакъла на Great British Circus в Малайзия. Тук филмовият дизайн се разширява към среда, в която изображението обгръща зрителя и съществува в пряка връзка със сценичното действие. Д-р Бъчварова участва във визуалната концепция, превизуализацията, сценографската трансформация на локациите, реквизита, костюмите и специалните ефекти и адаптира професионалните инструменти на художника към нов тип екранна и пространствена среда.

Различните проекти дават възможността да се проследи конкретният принос на филмовия дизайнер в различни типове аудиовизуални произведения. Те допълват филмовата ѝ практика и демонстрират последователен подход към изграждането на визуална среда в която пространството, материалът, светлината и движението са организирани като единна система, съобразена с характера на конкретното произведение.

Представените материали съдържат и професионален критически отзвук за „Трансгресия“, „Федра“, „Драматургия на пространството“, „Заведи ме въщи“ и „Бурята“. Филмът „Заведи ме въщи“ има представяне и селекции в редица фестивални форуми, сред които Cinelibri, Sofia International Film Festival, „Златна роза“, IN THE PALACE, Sofia Summer Fest, Sveti Vlas Film Fest, Golden Panda Awards и PRIX Europe.

Педагогическата дейност на д-р Бъчварова е свързана непосредствено с художествената ѝ практика. Има преподавателски опит в областта на сценичния и екранния дизайн и участва в практически форми на обучение, свързани с визуалната концепция, арт дизайна, съвременните технологии и използването на изкуствен интелект.

Особено значение има проектът „Асансьорът“, чрез който студентите по „Филмов и телевизионен дизайн“ преминават през реален производствен процес. Те участват в разработването, изграждането и последващото използване на снимачната среда. Този формат поставя художествената задача в реален производствен контекст и свързва проектирането на пространството с неговата практическа реализация.

Към педагогическата ѝ дейност се отнасят и работното ателие „Art Direction in Low Budget Projects“ в Accademia di Belle Arti Catania, участията в Creative Hub Center, работното ателие „Рисуване с алгоритми“ в НАТФИЗ и международното ателие „AI as Co Visionary: Imagining the FilmEU Campus of the Future“ в Лондон.

II. Д-Р ПЕТКО ЦВЕТОЗАРОВ ЯКИМОВ

Д-р Петко Якимов е кандидат с висока професионална и академична активност. Неговият профил обхваща кино, телевизия, графичен дизайн, анимация, CGI, VFX и дигитални технологии. Научната му продукция е значителна по обем и разглежда съвременни технологии за създаване на екранен образ, включително 3D визуализация, компютърна графика, дигитална среда и генеративни технологии, а хабилитационната му монография е пряко посветена на телевизионния дизайн и визуалната идентичност на телевизионния ефир. Научната му активност е подкрепена и с представени цитирания и рецензии в научни публикации. Сред публикациите са „Технология, история и иновации в 3D сканирането“, „История и развитие на компютърната графика в игралното кино.

Пътят на аналоговите към дигиталните технологии“, „Проектиране и създаване на дигитална среда в киното“, „Технологии и методи за 3D сканиране за нуждите на CGI. Нови хоризонти“, „Генеративно изкуство: дигитални технологии в изкуството“ и „Deepfake: възможностите на технологията за създаване на визуални художествени форми“. Този широк спектър е свързан чрез обща професионална логика и показва както работа с компютърна графика и анимация в телевизионна среда, така и развитие към съвременни технологии за създаване на визуални ефекти и дигитални среди.

Централно място заема монографията „Телевизионен дизайн и брандинг: специфика на визуалната идентичност и ефирната опаковка в съвременната аудиовизуална среда“, издадена през 2026 г. Трудът разглежда телевизионната графична опаковка, студийната сценография, художественото осветление и визуалната идентичност като взаимосвързани компоненти на телевизионната среда. Стремешът на автора е да изведе ТВ опаковката, като функционална част от идентичността на телевизионната медия. Структурата на труда включва отделни изследователски части върху телевизионните жанрове и формати, съдържанието и дизайна, студийната сценография, художественото студийно осветление и визуалната идентичност на ефира. Визуалните елементи са разглеждани като система, организираща зрителското възприятие и създаваща разпознаваемост на телевизионният канал, предаването и програмната структура.

Художествената му практика включва множество реализации в телевизионната среда, сред които „Рецепта за култура“, „Студени следи“, „До Европа и напред“, „Надиграй ме“, „Европейски дневник“, „Здравето от близо“, „Милион и две усмивки“, „Памет Българска“, „България днес“ и „Смяна на местата“. Показателен е и приносът му към визуалната идентичност на „Футболист на годината“, в което авторството му включва и логото, което продължава да се използва без обозначаване на конкретна година и е пример за реален резултат с трайно присъствие в телевизионната визуална среда.

Съществена част от академичния профил на д-р Якимов е преподавателската му дейност. Развита е в НБУ, АМТИИ Пловдив, НХА и НАТФИЗ. Включва графична комуникация, дигитални технологии, мултимедия, виртуална реалност, уеб дизайн, моушън дизайн и високи информационни технологии в телевизията. В НБУ води курсове като „Графичната комуникация. Творчески процес, теория и практика“, „Изкуството и дигиталните технологии“ и „Високи информационни технологии в телевизията“.

Преподавателският му принос се състои в пряката връзка между академичното обучение и актуалната професионална технология. Учебното съдържание обхваща както фундаменталната страна на визуалната комуникация, така и конкретни дигитални инструменти и производствени процеси. Това е съществено за подготовката на специалисти по филмов и телевизионен дизайн, тъй като професията изисква едновременно художествена концепция, техническа грамотност и работа в екип.

Положително оценявам и работата му по модула „Декоростроене“, в който се разглеждат конструктивните принципи на филмовия декор, материалите, техническата подготовка и връзката между художествената идея и физическата реализация на пространството. Модулът е развит като практическа междудисциплинарна форма.

III. СРАВНИТЕЛНА ОЦЕНКА

При сравнителната оценка на кандидатурите се очертават различни професионални профили и различен характер на натрупаните резултати.

По представените наукометрични справки д-р Бояна Бъчварова събира 450 точки, а д-р Петко Якимов 2260 точки. Д-р Якимов има значително по-голям обем отчетена научна, професионална и преподавателска активност.

Д-р Бъчварова достига и покрива изискуемите национални минимални показатели за длъжността „доцент“ като практик във всички приложими групи, като показателите са концентрирани върху реална художествена практика, научни публикации, професионален отзвук, кратки авторски форми и педагогическа работа. Качественото съдържание на художествения принос има особено значение. При нейните филмови реализации се вижда ясно оформена авторска линия. Пространството е разработено като част от драматургията и като средство за изграждане на персонажа. Декорът, предметната среда, графичните елементи, светлината и материалите са подчинени на обща визуална концепция.

Д-р Якимов притежава значителна научна и художественотворческа продукция, свързана с киното, телевизионният дизайн, дигиталните технологии, визуалната идентичност, графичната комуникация, както и значителният преподавателски и научен обем от представения доказателствен материал.

Съществен фактор при сравнението е продължителността на заеманата академична длъжност „главен асистент“. От представената служебна бележка от НБУ е видно, че д-р Петко Якимов заема длъжността „главен асистент“ считано от 01.06.2024 г. Към 16.06.2026 г. той има две години и десет дни стаж на тази академична длъжност.

При д-р Бояна Бъчварова периодът на заемане на длъжността „главен асистент“ започва на 23.06.2020 г. Съгласно удостоверението от НАТФИЗ тя е на безсрочен трудов договор във Факултет „Екранни изкуства“. Към 29.05.2026 г. този период възлиза на 5 години, 11 месеца и 6 дни.

Продължителността на академичния опит при д-р Бъчварова е съществена и поради мястото, в което той е придобит. Той е натрупан непосредствено във Факултет „Екранни изкуства“ на НАТФИЗ и е свързан с учебния и художествения живот на факултета. Това дава възможност да се оцени както времето, прекарано на академичната длъжност, така и последователността на професионалното развитие в средата, за която е обявен настоящият конкурс. В този аспект д-р Бъчварова представя устойчиво развитие и във времето и в средата на НАТФИЗ. Откроява се и съчетанието между академичния опит и конкретната филмова практика. Работата ѝ като главен асистент е съпътствана от реални професионални реализации и от развитие на практически форми на обучение.

Д-р Якимов преподава в НБУ, АМТИИ Пловдив, НХА и НАТФИЗ и развива учебни дисциплини в областите на графичната комуникация, дигиталните технологии, мултимедията, виртуалната реалност, уеб дизайна и високите информационни технологии в телевизията. Той разработва и практически форми на обучение, в които студентите също преминават през реални етапи на аудиовизуалното производство.

Считам, че при сравнителната оценка трябва да бъде отчетено съотношението между количествения обем на продукцията и характера на авторския принос. При д-р Якимов количественият обхват е значителен. При д-р Бъчварова ясно се очертава професионална идентичност, основана върху сценографско и филмово мислене, при което визуалната среда се изгражда като част от драматургичната структура на произведението.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на представените материали считам, че д-р Бояна Любомирова Бъчварова и д-р Петко Цветозаров Якимов са кандидати с необходимата професионална, академична и художественотворческа подготовка за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Д-р Петко Якимов притежава значителен научен и педагогически актив, хабилизационен труд с актуална проблематика, широк професионален обхват и разнообразен преподавателски опит.

Д-р Бояна Бъчварова се отличава с ясно оформена художествена идентичност, значителна практика като сценограф и художник, последователна научна работа върху взаимодействието между пространство, екран и дигитални технологии и устойчиво академично присъствие във Факултет „Екранни изкуства“ на НАТФИЗ.

В нейната художествена практика пространството функционира като активен елемент на повествованието. Декорът характеризира персонажа, предметната среда изгражда психологическо състояние, графичната среда участва в драматургията, а технологиите разширяват възможностите на визуалния език.

Съществено значение има и продължителният период на заемане на длъжността „главен асистент“, започнал през 2020 г., участие в развитието на специалността, както и натрупаният непосредствен академичен опит във Факултет „Екранни изкуства“.

При съобразяване на научната, художествената и преподавателската дейност, както и на продължителността и характера на академичния опит, считам, че д-р Бояна Любомирова Бъчварова притежава необходимите качества за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.4. „Театрално и филмово изкуство“, научна специалност „Филмов и телевизионен дизайн“ и препоръчвам на уважаемото научно жури да подкрепи нейната кандидатура.

София

проф. д-р Мартин Димитров

10.09.2026 г.